

CARACTERELE JURIDICE ALE TRANSMISIUNII MOȘTENIRII

LEGAL CHARACTERISTICS OF THE TRANSFER OF PROPERTY
ON DEATH

CODRIN MACOVEI¹
MIRELA CARMEN DOBRILĂ²

Rezumat: Regulile moștenirii se referă la transferul sau la devoluțiunea drepturilor lui *de cuius*. Acestea pot fi împărțite în două instituții principale: devoluțiunea legală a moștenirii și devoluțiunea testamentară a moștenirii. Dar nu toate transferurile drepturilor cauzate de deces sunt acoperite de devoluțiunea legală a moștenirii și devoluțiunea testamentară a moștenirii. Există o serie de moduri și modalități în care proprietatea care aparține sau care poate să aparțină unui individ în timpul vieții sale poate să fie transferată la moartea sa altfel decât prin voința sa sau în conformitate cu regulile moștenirii *ab intestat*. Prin urmare, studierea acestor excepții aduce doar rezultate pozitive pentru a înțelege mai bine caracterele juridice al transferului de drepturi cauzat de moarte: caracterul *mortis causa*, caracterul universal, caracterul indivizibil, caracterul unitar.

Cuvinte cheie: moștenire; devoluțiune legală; devoluțiune testamentară; caracter *mortis causa*, caracter universal, caracter indivizibil, caracter unitar.

Abstract: The law of succession is concerned with the transfer or devolution of property on death. It can be divided into two principal topics: the law of intestate succession and the law of wills. But not all transfers on death are covered by the law of intestate succession or the law of wills. There are a number of ways in which property which belongs to, or which may appear to belong to, an individual during his lifetime may pass on his death other than his will or in accordance with the intestacy rules. The law of succession is concerned with the transfer or devolution of property on death. It can be divided into two principal topics: the law of intestate succession and the law of wills. But not all transfers on death are covered by the law

---

¹ Lector universitar dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept, email: mcodrin@uaic.ro.

² Asistent universitar dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept, email: mirela.dobрила@uaic.ro.

of intestate succession or the law of wills. There are a number of ways in which property which belongs to, or which may appear to belong to, an individual during his lifetime may pass on his death other than his will or in accordance with the intestacy rules. Hence, studying these exceptions only brings positive results in better understanding the legal characteristic of the transfer of property on death: *mortis causa transfer, universal transfer, indivisible transfer, unitary transfer*.

Keywords: law of succession; law of intestate succession and the law of wills; *mortis causa transfer, universal transfer, indivisible transfer, unitary transfer*.

1. Considerații preliminare

În mod natural, doctrina dreptului dorește să sintetizeze, să surprindă esențialul, să îl facă mai ușor inteligibil și apoi utilizabil pentru aplicarea teoriei în practică. Din această perspectivă, ce reprezintă caracterele juridice ale transmisiunii succesoriale? Caracterizarea exhaustivă a uneia dintre cele mai importante modalități prin care se dobândește proprietatea. Sunt patru la număr: caracterul *mortis causa*, caracterul universal, caracterul indivizibil, caracterul unitar. Sunt acestea cu adevărat de folos? Practicienii e puțin probabil să fie seduși de abordarea hiperabstractizată/ntă a acestui tip de demers. De obicei, căutarea unor răspunsuri rapide la circumstanțele adesea exotice ale realității nu permite meditații îndelungi asupra structurii filozofice interne a instituției succesiunilor. Ar putea atunci studenții să le privească cu mai multă îngăduință? Da, dar cu câteva condiții. Prima ar fi ca acestea să nu fie explicate la debutul materiei succesiunilor; fiindcă efortul de a înțelege justificările sociale, politice și istorice ale acestor patru caractere poate fi încununat de succes abia la finalul semestrului, când studenții vor fi dobândit întreg vocabularul instituțiilor ce compun materia. Altfel, studiul caracterelor devine un supliciu. Ce poate fi mai dificil decât să distilezi întreaga materie în patru caractere juridice și să ceri studentului să recompună întregul proces declanșat de moarte și finalizat prin partaj dintr-o dată – de la noțiunea de succesibil până la cea de indiviziune, totul e sublimat prin doar aceste patru caractere. În privința acestei condiții nu putem face prea mult, nestându-ne în putere să schimbăm programe de învățământ. Dar a doua condiție e mai ușor de îndeplinit. Prezentarea clară a acestor caractere și mai ales a excepțiilor care le luminează sensul și limitele credem că e de natură să folosească studentului care caută să înțeleagă mai presus decât să rețină. Din păcate, tocmai excepțiile sunt cele s-au multiplicat după anii 1990 datorită pe de o parte acțiunilor angrenate de

procesul de *restitutio in integrum*, pe de altă parte de politicile din domeniul asigurărilor/ajutoarelor de stat, pensiilor etc. În cele ce urmează, ne vom concentra în special pe explicarea situațiilor complexe pe care adăugarea unui număr mare de excepții ale celor patru caractere juridice ale transmisiunii succesoriale le creează.

2. Caracterele juridice ale transmisiunii moștenirii

2.1. Transmisiunea succesorală este o transmisiune *mortis causa*, în sensul că succesiunile se deschid prin moartea persoanei fizice, iar moștenitorii pot fi persoane fizice sau juridice. Regulile privind transmiterea patrimoniului succesoral se aplică doar în cazul unei transmisiuni *mortis causa* și nu se pot aplica în cazul transmisiunilor *inter vivos*.

Conform noului Cod civil, noțiunea de moștenire este definită ca transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în ființă (art. 953 N.C.Civ.).

Referitor la deschiderea moștenirii, conform art. 954 N.C.Civ. moștenirea unei persoane se deschide în momentul decesului acesteia.

Statul culege moștenirea vacantă, dar fundamentarea juridică a dreptului său (moștenitor legal sau suveran) rămâne incertă și în N.C.Civ.

Transmisiunea succesorală este declanșată de moarte, iar patrimoniul succesoral se transmite către moștenitorii care vor accepta moștenirea chiar de la data decesului lui *de cuius* și ca urmare a acestuia, nu de la data acceptării, fără a se admite ca în dreptul francez ficțiunea că defunctul supraviețuiește până la acceptarea moștenirii de către succesori³.

2.2. Transmisiunea succesorală este o transmisiune universală în sensul că obiectul transmisiunii succesoriale îl reprezintă patrimoniul defunctului, privit ca universalitate juridică, ca întreg. Prin moștenire se transmit drepturile și obligațiile cu caracter patrimonial ale defunctului.

Drepturile ce fac parte din moștenire sunt transmise în totalitatea lor, ca părți ce alcătuiesc un patrimoniu, și nu în individualitatea fiecăruia dintre ele⁴.

---

³ D. Chirică, *Drept civil. Succesiuni și testamente*, Editura Rosetti, București, 2003, p. 29.

⁴ V. Ș. Ileana Nițăin I. Dogaru, V. Stănescu, M. M. Soreață, *Bazele dreptului civil, Vol. 5: Succesiuni*, Ed. C. H. Beck, București, 2009, p. 12.

Comparativ cu transmisiunea *inter vivos*, transmisiunea succesorală are ca obiect o universalitate sau o cotă parte din universalitate și nu bunuri privite singular.

Spre deosebire de transmisiunea *inter vivos*, transmisiunea succesorală nu este supusă formalităților de publicitate imobiliară, dacă cuprinde (și) drepturi reale imobiliare (art. 887 N.C.Civ.).

Față de transmisiunea *inter vivos*, transmisiunea succesorală nu este supusă formalităților necesare pentru cesiunea de creanțe.

Prin excepție de la caracterul universal al transmisiunii succesorale, nu se transmit prin moștenire: drepturile și obligațiile nepatrimoniale; drepturile patrimoniale care încetează la moartea titularului (caracter viager sau caracter *intuitu personae*); obligațiile patrimoniale născute din contracte *intuitu personae* sau legate de o calitate personală a defunctului.

Transmisiunea succesorală păstrează caracterul universal și dacă există doar moștenitori cu titlu universal. Astfel, moștenitorii cu titlu universal au vocație limitată la o fracțiune din patrimoniul succesoral și un moștenitor cu titlu universal nu poate avea vocație la întreg patrimoniul defunctului în această calitate (deși prin excepție, acest lucru ar fi posibil atunci când de exemplu, un legatar cu titlu universal pentru 1/3 din moștenire va alege să culegă 1/3 din moștenire în calitate de moștenitor testamentar, iar cealaltă parte din moștenire în calitate de nepot de frate al defunctului, ceea ce înseamnă că în această ipoteză, moștenitorul va culege întregul patrimoniu al defunctului). Atunci când există mai mulți moștenitori cu titlu universal aceștia pot avea împreună vocație la întreg patrimoniul defunctului, care va fi privit ca universalitate juridică, ca întreg. De exemplu, doi legatari cu titlu universal, primul chemat în baza testamentului să culegă 1/4 din moștenirea defunctului, iar al doilea legatar chemat să culegă 3/4 din moștenire; faptul că transmisiunea succesorală are caracter universal înseamnă în această ipoteză că prin moștenire se transmite întreg patrimoniul defunctului, în sensul de universalitate juridică, ceea ce înseamnă că patrimoniul trebuie privit ca un întreg, chiar dacă în exemplul dat există doi legatari cu titlu universal.

Transmisiunea succesorală păstrează caracterul universal și dacă există doar moștenitori cu titlu particular. Faptul că există doar moștenitori cu titlu particular (de exemplu un legatar chemat prin testament să culegă prin moștenire casa de vacanță a testatorului) nu poate constitui o veritabilă

excepție de la caracterul universal al transmisiunii moștenirii, fiindcă mai întâi se achită pasivul și apoi activul (*nemo liberalis nisi liberatus*).

Transmisiunea succesorală păstrează caracterul universal și atunci când moștenirea este culeasă de comună, oraș sau municipiu, fiind vacantă, întrucât și acestor entități le revine obligația suportării pasivului (art. 1.139 alin. 2 N.C.Civ.) .

Transmisiunea prin acte între vii nu poate avea ca obiect un patrimoniu, cât timp este în viață titularul patrimoniului său nu poate fi transmis asupra unei alte persoane, ci se pot transmite doar drepturi privite în mod izolat, în timp ce după moarte se transmite patrimoniul succesoral către persoane fizice sau juridice⁵. Dacă se încheie un contract prin care un moștenitor universal sau cu titlu universal (nu și legatarul cu titlu particular care nu poate vinde drepturi succesoriale) vinde drepturile sale succesoriale, contractul va avea ca obiect dreptul de moștenire privit în mod izolat, deși acest drept este asupra unei universalități sau asupra unei cote părți indivize din aceasta⁶.

Fiind o universalitate juridică, patrimoniul este independent de elementele sale componente și cu toate modificările elementelor sale, el rămâne același dacă persoana titularului rămâne neschimbată. Orice moștenire conferă moștenitorilor legali, legatarilor universali sau cu titlu universal, sau statului vocație la întregul patrimoniu succesoral (activ și pasiv) sau la cote părți din acesta, chiar dacă întregul activ este consumat prin donații sau legate cu titlu particular, ca acte de transmisiune individuale⁷.

2.3. Transmisiunea succesorală este o transmisiune cu caracter indivizibil, în sensul că acceptarea sau renunțarea moștenirii de către succesibili trebuie, în mod imperativ, să aibă ca obiect întreaga succesiune sau întreaga cotă parte ce i se cuvine (dacă acesta a fost prevăzută în mod

---

⁵ Fr. Deak, *Tratat de drept succesoral*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2002, p. 15; V. Ș. Ileana Niță în I. Dogaru, V. Stănescu, M. M. Soreță, *op. cit.*, p. 13; Fr. Deak, R. Popescu, *Tratat de drept succesoral. Vol. I Moștenirea legală*, Editura Universul Juridic, București, 2002, p. 37.

⁶ Fr. Deak, *op. cit.*, p. 15; Fr. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, pp. 37-38.

⁷ D. Chirică, *op.cit.*, p. 30.

limitativ) sau întreg dreptul/bunul transmis (dacă suntem în prezența vocației cu titlu particular).

Vocația succesorală devine concretă în tot(-ul determinat de devoluțiunea legală/testamentară) și nu în parte. Asemenea renunțarea la aceasta.

Caracterul indivizibil este specific transmisiunii succesorală, aceasta neconfundându-se cu patrimoniul succesoral propriu-zis.

Caracterul indivizibil al transmisiunii succesorală decurge din indivizibilitatea patrimoniului succesoral, care se transmite moștenitorilor și care explică de ce în cazul renunțării la moștenire de către unul sau mai mulți succesibili sau în caz de nedemnitare sau ineficacitate a legatelor (nulitate, revocare, caducitate) vor profita de drept succesorii acceptanți a căror vocație a fost înlăturată sau diminuată prin venirea la moștenire a altor moștenitori sau care aveau obligația să execute legatul ineficace⁸.

O situație care trebuie avută în vedere este cea a vocației multiple la moștenire, art. 1102 N.C.Civ. Astfel, moștenitorul care, în baza legii sau a testamentului, cumulează mai multe vocații la moștenire are, pentru fiecare dintre ele, un drept de opțiune distinct. Legatarul chemat la moștenire și ca moștenitor legal își va putea exercita opțiunea în oricare dintre aceste calități. Dacă, deși nu a fost încălcată rezerva, din testament rezultă că defunctul a dorit să diminueze cota ce i s-ar fi convenit legatarului ca moștenitor legal, acesta din urmă poate opta doar ca legatar.

Prin excepție de la caracterul indivizibil al transmisiunii succesorală, creanțele și datoriile defunctului sunt, în raporturile dintre moștenitori și titularii acestora, împărțite de drept între moștenitori de la data deschiderii moștenirii. În acest sens, pasivul succesoral se divide de drept între moștenitori.

Conform art. 1155 din Noul Cod civil, moștenitorii universali și cu titlu universal contribuie la plata datoriilor și sarcinilor moștenirii proporțional cu cota succesorală ce îi revine fiecăruia. Înainte de partajul succesoral, creditorii ale căror creanțe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor moștenirii ori s-au născut înainte de deschiderea moștenirii pot cere să fie plătiți din bunurile aflate în indiviziune. De asemenea, ei pot solicita executarea silită asupra acestor bunuri.

---

⁸ Fr. Deak, *op. cit.*, p. 27; Fr. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, p. 53.

Prin excepție, regula divizării de drept a pasivului succesoral nu se aplică: dacă obligația este indivizibilă; atunci când obligația are ca obiect un bun individual determinat ori o prestație determinată asupra unui astfel de bun; atunci când obligația este garantată cu o ipotecă sau o altă garanție reală, caz în care moștenitorul care primește bunul afectat garanției va fi obligat pentru tot, însă numai în limita valorii aceluși bun, iar participarea sa la restul pasivului moștenirii se reduce corespunzător; dacă unul dintre moștenitori este însărcinat, prin titlu, să execute singur obligația. În acest caz, dacă titlul îl reprezintă testamentul, scutirea celorlalți moștenitori constituie o liberalitate, supusă reducăunii dacă este cazul.

Articolul 1442 N.C.Civ. prevede cu privire la divizibilitatea obligației între moștenitori că obligația în favoarea unui creditor solidar se împarte de drept între moștenitorii săi.

În mod simetric, art. 1460 N.C.Civ. statuează referitor la divizibilitatea obligației solidare între moștenitori că obligația unui debitor solidar se împarte de drept între moștenitorii acestuia, cu excepția cazului în care obligația este indivizibilă.

O altă excepție de la caracterul indivizibil al transmisiunii succesorale a fost reglementată în *legislația privind restituirea proprietăților*, prevăzându-se că sunt îndreptățiți la aceste măsuri atât cei care au suferit măsurile abuzive de pierdere a proprietăților, cât și moștenitorii lor.

Se are în vedere situația în care, prin excepție de la caracterul indivizibil al moștenirii, adică prin excepție de la faptul că acceptarea sau renunțarea moștenirii de către succesibili trebuie să aibă ca obiect întreaga succesiune/întreaga cotă parte ce i se cuvine/întreg dreptul sau bunul transmis, se acceptă o parte din moștenire printr-o cerere extraordinară, făcută într-un termen special indicat de legislația specială.

Dovedirea calității de moștenitor este detaliată în *Legea fondului funciar nr. 18/1991*, republicată, prin dispozițiile art. 13. Astfel, calitatea de moștenitor se stabilește pe baza certificatului de moștenitor sau a hotărârii judecătorești definitive ori, în lipsa acestora, prin orice probe din care rezultă acceptarea moștenirii. Moștenitorii care nu-și pot dovedi această calitate, întrucât terenurile nu s-au găsit în circuitul civil, sunt socotiți repuși de drept în termenul de acceptare cu privire la cota ce li se cuvine din terenurile ce au aparținut autorului lor. Ei sunt considerați că au acceptat moștenirea prin *cererea* pe care o fac comisiei.

Dispoziții asemănătoare se găsesc și în *Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului*, în art. 5. Dacă fostul proprietar sau moștenitorii acestuia locuiau la data de 22 decembrie 1989 în calitate de chiriași în apartamentele trecute în proprietatea statului, ei devin proprietarii apartamentului locuit, în condițiile prezentei legi. În cazul în care mai mulți moștenitori locuiau la data de 22 decembrie 1989 fiecare într-un apartament trecut în proprietatea statului de la fostul proprietar, ei devin proprietarii apartamentului respectiv. Fostul proprietar sau moștenitorii acestuia, dacă locuiau la data de 22 decembrie 1989 în același apartament cu alți chiriași, devin proprietarii întregului apartament. Evacuarea chiriașilor și punerea în posesie a proprietarilor se vor face numai după acordarea efectivă a unei locuințe corespunzătoare de către autoritățile publice sau de către proprietar. *Moștenitorii, în sensul prezentei legi, sunt socotiți de drept acceptanții succesiunii de la data depunerii cererii prin care se solicită restituirea.* Dacă rudele până la gradul al doilea ale fostului proprietar în viață locuiau la 22 decembrie 1989 cu chirie în apartamentele preluate de către stat de la acesta, apartamentele devin proprietatea lor, cu consimțământul scris al proprietarului, dat în formă autentică, dacă le locuiesc și la data intrării în vigoare a prezentei legi.

O modalitate comparabilă de reglementare adoptă și *Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989*.

Conform art. 3 din această lege, sunt îndreptățite, la măsuri reparatorii constând în restituire în natură sau, după caz, prin echivalent: persoanele fizice, proprietari ai imobilelor la data preluării în mod abuziv a acestora; persoanele fizice, asociați ai persoanei juridice care deținea imobilele și alte active în proprietate la data preluării acestora în mod abuziv; persoanele juridice, proprietari ai imobilelor preluate în mod abuziv de stat, de organizații cooperatiste sau de orice alte persoane juridice după data de 6 martie 1945; îndreptățirea la măsurile reparatorii prevăzute de prezentul articol este condiționată de continuarea activității ca persoană juridică până la data intrării în vigoare a prezentei legi sau de împrejurarea ca activitatea lor să fie fost interzisă sau întreruptă în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, iar acestea să-și fi reluat activitatea după data de 22 decembrie 1989, dacă, prin hotărâre judecătorească, se constată că sunt aceeași persoană juridică cu cea desființată sau interzisă, precum și partidele

politice a căror activitate a fost interzisă sau întreruptă în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, dacă și-au reluat activitatea în condițiile legii.

Conform art. 4 din această lege, în cazul în care restituirea este cerută de mai multe persoane îndreptățite coproprietare ale bunului imobil solicitat, dreptul de proprietate se constată sau se stabilește în cote-părți ideale, potrivit dreptului comun. Dispozițiile legii se aplică și pentru moștenitorii legali sau testamentari ai persoanelor fizice îndreptățite. Astfel, *succesibilii care, după data de 6 martie 1945, nu au acceptat moștenirea sunt repuși de drept în termenul de acceptare a succesiunii pentru imobilele indicate de această lege. Cererea de restituire reprezintă acceptare a succesiunii* pentru bunurile a căror restituire se solicită. În cazul în care nu au urmat procedura indicată de lege, de cotele moștenitorilor legali sau testamentari care nu au urmat procedura prevăzută de această lege profită ceilalți moștenitori ai persoanei îndreptățite care au depus în termen cererea de restituire.

Pornind de la faptul că în practica instanțelor judecătorești nu exista un punct de vedere unitar în aplicarea art. 13 din Legea nr. 18/1991, republicată, referitor la posibilitatea repunerii în termenul de acceptare a succesiunii a succesibililor care au renunțat la moștenire, a fost necesară clarificarea situației, lucru realizat printr-un *recurs în interesul legii (Secțiunile Unite ale ÎCCJ, decizia nr. XI din 5 februarie 2007) cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 13 din Legea nr. 18/1991, referitoare la posibilitatea repunerii în termenul de acceptare a succesiunii a succesibililor care au renunțat la moștenire* (Monitorul Oficial nr. 733/2007).

Unele instanțe au considerat că prin Legea nr. 18/1991 legiuitorul a creat instituția repunerii în termenul de acceptare a succesiunii, deoarece de regulă, atitudinea moștenitorilor față de succesiune și decizia a fost bazată pe ceea ce a constituit atunci activul succesoral, precum și pe faptul că la data dezbaterii succesiunii după autorul lor terenurile în litigiu erau scoase din circuitul civil, fiind posibil ca renunțarea și neexprimarea opțiunii succesorale să fie determinate de o lipsă de interes pentru masa succesorală, în care nu erau incluse terenurile, alături de imposibilitatea deținerii în proprietate a mai multor imobile. Alte instanțe, pornind de la ideea că opțiunea succesorală a eredității este un act juridic unilateral, voluntar, deoarece fiecare dintre eredi are libertatea de alegere, au considerat că ereditățile renunțător nu poate beneficia de repunerea în termenul de acceptare a succesiunii, de reconstituirea dreptului de proprietate, deoarece ereditățile

care renunță devine persoană străină de moștenirea autorului său, fost proprietar. În plus, renunțarea privește atât bunurile existente în succesiune la data decesului autorului, cât și bunurile ar putea intra în succesiunea respectivă, la fel ca în cazul succesibilului care renunță la moștenire, crezând că este insolubilă.

Aparent, dispoziția imperativă de la art. 13 din Legea fondului funciar, potrivit căreia, în cazul terenurilor ce nu s-au găsit în circuitul civil, moștenitorii sunt repuși de drept în termenul de acceptare cu privire la cota care li se cuvine din terenurile ce au aparținut autorului lor, ei fiind considerați că au acceptat succesiunea prin cererea pe care o fac comisiei, ar duce la concluzia că toți succesibilii autorului îndreptățiți care solicită reconstituirea dreptului sunt, la rândul lor, repuși de drept în termenul de acceptare a moștenirii cu privire la dreptul de proprietate al autorului lor asupra terenurilor.

Prin dezlegarea dată de instanța supremă acestei probleme, pot beneficia de repunerea în termenul de acceptare a succesiunii doar moștenitorii care nu au acceptat-o, în termenul și condițiile din Codul civil anterior, iar nu și cei care au renunțat la succesiune. Dispozițiile art. 13 din Legea nr. 18/1991 privind repunerea în termen trebuie interpretate în sensul că vizează numai „moștenitorii”, persoane care au „calitatea de moștenitor”. Iar eredele care renunță la succesiune este considerat că nu a avut niciodată această calitate, titlul de moștenitor fiind desființat cu efect retroactiv, fiind considerat ca o persoană străină de moștenire.

Astfel, cel care a renunțat expres la succesiune nu intră în categoria persoanelor care sunt moștenitori, el neputând dovedi această calitate întrucât nu este vorba de o neacceptare a succesiunii în termenul de opțiune succesorală când ar fi doar prezumat de lege ca renunțător, ci se dovedește cu certitudine că a renunțat expres la succesiune și că nu este moștenitor, prin declarație notarială, iar prin efectul renunțării, moștenitorul este socotit că nu a fost niciodată moștenitor, iar vocația sa succesorală este retroactiv desființată.

În ceea ce ne privește, soluția este una criticabilă atât prin raportare la regimul special al acestei excepții de la regulile firești ale devoluțiunii moderne a moștenirii, cât și prin raportare la argumentele istorice, sociale, familiale care pot motiva deciziile renunțătorilor și ale străinilor de succesiunea lui *de cuius*.

În concluzie, prin recursul în interesul legii a fost clarificată situația juridică a renunțătorilor (cu declarație expresă) la moștenire, în sensul că beneficiază de repunerea în termenul de acceptare a succesiunii numai moștenitorii care nu au acceptat succesiunea în termenul de opțiune succesorală, iar nu și cei care au renunțat la moștenire. Astfel, pentru aceștia din urmă se aplică principiul indivizibilității. Beneficiază de dispozițiile Legii nr. 18/1991 privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor:

- moștenitorii fostului proprietar care au acceptat moștenirea acestuia și care pot formula cererea și vor beneficia de reconstituire, caz în care se respectă caracterul indivizibil al transmisiunii succesorală și caracterul indivizibil al opțiunii succesorală (regula indivizibilității patrimoniului succesoral conferă același caracter indivizibil și pentru opțiunea succesorală, care nu poate fi condiționată de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral);
- moștenitorilor fostului proprietar care au acceptat moștenirea acestuia li se recunoaște dreptul de a formula cererea, dar pot alege să nu o formuleze cererea (se abțin să facă cererea) și nu vor beneficia de reconstituirea dreptului de proprietate, caz în care această situație derogă de la caracterul indivizibil al transmisiunii succesorală;
- dacă au renunțat la moștenirea fostului proprietar decedat, moștenitorii acestuia nu mai pot beneficia de reconstituire (nu pot face cerere);
- succesibilii care nici nu au acceptat, nici nu au renunțat la moștenirea fostului proprietar decedat, pot formula cererea și vor beneficia de reconstituirea dreptului de proprietate;
- moștenitorii nerezervatari exheredați prin testament de către fostul proprietar decedat nu pot beneficia de reconstituire deoarece nu li se recunoaște dreptul de a face cererea.

2.4. Transmisiunea succesorală este o transmisiune unitară, în sensul că întreg patrimoniul defunctului este transmis după aceleași reguli indiferent de natura, proveniența, originea sau modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care-l compun, iar o persoană fizică lasă o unică moștenire și nu mai multe.

Faptul că întreg patrimoniul defunctului este transmis după aceleași reguli indiferent de natura drepturilor și obligațiilor care compun patrimoniul înseamnă că nu se face distincție după cum este vorba de drepturi reale sau de creanță, bunuri mobile sau imobile.

Transmisiunea succesorală este o transmisiune unitară în sensul că se aplică aceleași reguli fără a prezenta relevanță proveniența drepturilor și obligațiilor care compun patrimoniul, adică indiferent dacă provin de pe linie paternă sau de pe linie maternă.

Caracterul unitar al transmisiunii succesorală înseamnă și faptul că nu contează originea drepturilor și obligațiilor care compun patrimoniul, adică nu există reguli speciale după cum sunt fie moștenite, fie achiziționate.

Faptul că transmisiunea succesorală este o transmisiune unitară înseamnă și că întreg patrimoniul defunctului este transmis după aceleași reguli indiferent de modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care-l compun, adică indiferent dacă sunt afectate de termen, condiție sau sarcină.

Caracterul unitar al transmisiunii unitare este de necontestat chiar dacă nici Codul civil din 1864 și nici noul Cod civil nu fac mențiune expresă în sensul că întreg patrimoniul defunctului este transmis după aceleași reguli indiferent de natura, proveniența, originea sau modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care-l compun, după modelul art. 732 din Codul civil francez, unde se precizează că legea nu ia în considerare nici natura și nici originea bunurilor pentru transmiterea patrimoniului succesoral. Principiul unității transmisiunii succesorală a fost creat de jurisconsultii romani care i-au conferit două sensuri: pe de o parte moștenirea testamentară o excludea pe cea legală, nefiind acceptate cele două tipuri de moștenire, iar pe de altă parte, în dreptul roman nu se făcea nicio distincție între bunurile ce alcătuiesc succesiunea după natura sau originea lor⁹.

Prin excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesorală, există situații care presupun aplicarea unor reguli deosebite în privința stabilirii vocației succesorală, a cotei părți, a bunurilor ce compun cota unui moștenitor etc. Aceste excepții sunt cunoscute ca moșteniri anormale. Astfel, moștenirea anomală trebuie privită ca o succesiune legală căreia i se aplică reguli speciale, prin excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesorală, și există atunci când devoluțiunea succesorală, adică stabilirea persoanelor, ordinea, cotele în care are loc transmiterea patrimoniului succesoral se face în funcție de natura, proveniența, originea sau modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care-l compun.

---

⁹ V. Ș. I. Niță în I. Dogaru, V. Stănescu, M. M. Soreață, *op. cit.*, p. 14.

În dreptul român, ca excepții de la caracterul anomal al moștenirii, ca moșteniri anormale, sunt avute în vedere art. 316 și art. 317 din Codul civil de la 1864, ulterior abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, care reglementau un drept special de moștenire pe care îl avea adoptatorul sau descendenții săi cu privire la bunurile pe care adoptatul le-a dobândit cu titlu gratuit de la adoptator, în cazul în care adoptatul murea fără succesori¹⁰. Deși instituția nu mai este de actualitate, în prezent există situații când legiuitorul a ales ca anumite drepturi să fie transmise pentru cauzea morții după alte reguli decât cele ale moștenirii legale, adică cazul moștenirilor anormale.

Totuși, nu se poate considera că suntem în prezența unei devoluțiuni succesorală propriu-zise deoarece sunt avute în vedere anumite situații concrete, punctuale, când se aplică reguli speciale în funcție de natura, proveniența, originea sau modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care compun patrimoniul succesoral.

În dreptul român nu se aplică principiul *paterna paternis, materna maternis*, care distingea între bunuri după proveniența lor, pe linie maternă sau paternă, cu excepția cazului în care la moștenirea defunctului vin frați din părinți diferiți, frați buni, frați consangvini, frați uterini¹¹. Nu putem considera că suntem în prezența unei moșteniri anormale atunci când la moștenirea lui *de cuius* vin frați din părinți diferiți, frați buni, frați consangvini, frați uterini deoarece în acest caz se aplică regulile devoluțiunii

---

¹⁰ Art. 316: ”Murindu adoptatului, fără descendenți legitimi, lucrurile date lui de către adoptatoriu prin daru asu prin moștenire, ce se voru găsi în natura în vremea morții adoptatului, se voru întorce la adoptatoru, sau la descendenții sei, cu îndatorirea de a contribui la datorii, și fără prejudiciului drepturilor unora a treia persoane. Prisosulu bunuriloru adoptatului va fi alu parințiloru sei firești, și aceștia se voru esclude totu'dea'una, pentru obiectele specificatu în acestu articolu, pe toți moștenitorii adoptatorului afară de descendenții sei.”; art. 317: „Dacă trairu adoptatoriu, și dupe morte adoptatului, copiii sau descendenții lasati de acești din urma, voru muri și ei fără posteritate, adoptatorulu va moșteni lucrurile date de dansulu, dupe cum s'a disu în art. precedente, dara acestu dreptu se va margini numai la persona adoptatoriu și nu se va transmite și la moștenitorii sei, chiar de aru fi descendenții direcți.”

¹¹ D. Florescu, *Dreptul succesoral*, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 11.

sucesorale legale și nu reguli speciale în funcție de natura, proveniența, originea sau modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care compun patrimoniul succesoral.

O primă excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesorale (moștenire anomală) privește dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor, reglementat de art. 974 N.C.Civ., conform căruia când nu vine în concurs cu descendenții defunctului, soțul supraviețuitor moștenește, pe lângă cota succesorală care i se recunoaște în concurs cu orice clasă de moștenitori legali, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților. Inițial, în forma din Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor (abrogată odată cu intrarea în vigoare a noului Cod civil) era recunoscut și dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor asupra darurilor de nuntă (adică se făcea o aplicare a unor reguli speciale în funcție de proveniența bunurilor), prevedere care nu a fost preluată de noul Cod civil¹².

Totuși, atunci când soțul supraviețuitor va veni în concurs cu descendenții defunctului nu va putea beneficia de aceste bunuri, nu se vor aplica aceste reguli speciale, ceea ce înseamnă că se va aplica caracterul unitar al transmisiunii succesorale.

Rațiunea acestei excepții este aceea de a conferi soțului supraviețuitor aceleași condiții de care a beneficiat și în timpul vieții lui *de cuius* și de a nu provoca o suferință suplimentară, pe lângă cea a pierderii lui *de cuius*, prin schimbarea bruscă a acestor condiții.

O a doua excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesorale (moștenire anomală) se referă la situația dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor din România de către cetățenii străini și de către apatrizi.

Conform art. 44 alin. (2) din Constituția României, proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe

---

¹² Conform art. 340 N.C.Civ. privind situația bunurilor proprii ale soților, nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț bunurile dobândite prin moștenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune.

bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

Dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor din România de către cetățenii străini și apatrizi, precum și de către persoanele juridice străine este reglementată de Legea nr.312 din 10 noiembrie 2005 (Monitorul Oficial nr. 1008/2005). Conform art. 1 alin. (2), prevederile acestei legi nu se aplică în cazul dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi prin moștenire legală. De aici rezultă că domeniul de aplicare a Legii nr. 312/2005 (cu aplicarea cerințelor specifice care trebuiau îndeplinite și a termenelor de tranziție de 5 ani, respectiv 7 ani, care au expirat) este reprezentat de dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor de către străini și apatrizi prin actele juridice *inter vivos* și prin moștenire testamentară. Astfel, cetățenii străini și apatrizi, precum și persoanele juridice străine pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor din România prin moștenire legală de la data deschiderii moștenirii dacă această dată este situată după revizuirea Constituției, în timp ce pentru dobândirea prin moștenire testamentară se aplică dispozițiile din Legea nr 312/2005, cu condițiile și termenele de acolo.

O altă excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale (moștenire anomală) se referă la dispozițiile din Codul muncii, Legea nr. 53/2003 republicată în Monitorul Oficial nr. 345 din 18 mai 2011, și privește drepturile salariale neplătite, datorate până la data decesului salariatului.

Conform art. 167 din acest cod, salariul se plătește direct titularului sau persoanei împuternicite de acesta, iar în caz de deces al salariatului, drepturile salariale datorate până la data decesului sunt plătite, în ordine, soțului supraviețuitor, copiilor majori ai defunctului sau părinților acestuia, iar dacă nu există niciuna dintre aceste categorii de persoane, drepturile salariale sunt plătite altor moștenitori, în condițiile dreptului comun.

Din dispozițiile indicate rezultă că beneficiază de aceste drepturi salariale neplătite, altfel decât prevede dreptul comun, adică se stabilesc de către lege alte persoane decât cele care ar fi stabilite prin aplicarea regulilor ordinare ale transmiterii moștenirii, persoane care vor avea dreptul de a culege aceste sume, și anume soțul supraviețuitor, copiii majori ai defunctului sau părinții acestuia, în această ordine. Se arată expres că aceste persoane nu trebuie să facă dovada calității lor de moștenitori, ci doar a legăturii de rudenie. În schimb, alți moștenitori, în lipsa celor arătați, trebuie să facă dovada calității de moștenitori.

De observat că, spre deosebire de alte ipoteze de moștenire anomală, unde sunt stabilite în mod similar anumite persoane care au anumite drepturi acordate în mod special cu privire la unele aspecte din patrimoniul lui *de cuius*, în această reglementare legiuitorul a optat pentru selectarea copiilor majori ai defunctului, fiind aparent excluși copiii minori, fără o explicație și fără un anumit motiv pe care să-l putem identifica. Totuși, normele sunt de excepție și deci de strictă interpretare.

În doctrină se apreciază că aceste prevederi se aplică și indemnizației (compensației în bani) convenite salariatului decedat pentru concediul neefectuat (art. 146 alin. 4 din Codul muncii), pe ideea că indemnizația de concediu are natura juridică a salariului¹³.

O altă excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale (moștenire anomală) privește dispozițiile din Legea cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice și se referă la drepturile bănești neplătite, datorate până la data decesului anumitor categorii de persoane care fac parte din personalul plătit din fondurile publice.

Conform art. 66 din această lege, în caz de deces, drepturile bănești convenite personalului militar, polițiștilor, funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și personalului civil se plătesc, pentru întreaga lună în care a avut loc decesul, după caz, soțului supraviețuitor, copiilor (fără a se distinge după cum sunt majori sau minori, referitor la discuția de mai sus!) sau părinților, iar în lipsa acestora, celorlalți moștenitori legali.

Din aceste dispoziții rezultă că beneficiază de aceste drepturi bănești neplătite, în alte condiții decât cele din dreptul comun, adică se stabilesc de către lege alte persoane decât cele care ar fi stabilite prin aplicarea regulilor ordinare ale transmiterii moștenirii, persoane care vor avea dreptul de a culege aceste sume, și anume soțul supraviețuitor, copiii defunctului sau părinții acestuia, în lipsă, alți moștenitori legali.

Și aici trebuie observat că, spre deosebire de alte ipoteze de moștenire anomală, unde sunt stabilite în mod similar anumite persoane care au anumite drepturi acordate în mod special cu privire la unele aspecte din patrimoniul lui *de cuius*, iar pentru cazul lipsei acestora se face trimitere la moștenitori, aici legiuitorul a limitat doar la categoria moștenitorilor legali,

---

¹³ Fr. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, p. 42.

la fel ca mai sus, fără o explicație și fără un anumit motiv pe care să-l putem identifica (explicația este clară în ipoteza unui legatar cu titlu particular care nu ar putea avea vocație la aceste sume, dar întrebarea se pune ce se întâmplă în cazul unui legatar cu universal). Totuși, normele sunt de excepție și de strictă interpretare.

Altă excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale (moștenire anomală) privește dispozițiile din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și are în vedere sumele rămase neîncasate de către pensionarul decedat.

Astfel, conform art. 120 sumele neîncasate de către pensionar, reprezentând pensia pe luna în care a avut loc decesul și/sau, după caz, drepturi restante de pensie, cuvenite și neîncasate până la deces, se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor (fără a se distinge după cum sunt majori sau minori, referitor la discuția de mai sus!), părinților sau, în lipsa acestora, celorlalți moștenitori, în condițiile dreptului comun.

Dispozițiile indicate reprezintă moșteniri anormale deoarece legiuitorul a stabilit că de sumele neîncasate de către pensionarul decedat sau de orice alte drepturi restante de pensie, cuvenite și neîncasate până la deces, vor beneficia alte persoane decât cele care ar fi stabilite prin aplicarea regulilor ordinare ale transmisiunii moștenirii, și anume soțul supraviețuitor, copiii defunctului sau părinții acestuia, în lipsă, alți moștenitori. Aceste persoane nu trebuie să facă dovada calității lor de moștenitori, ci doar a legăturii de rudenie. În schimb, alți moștenitori, în lipsa celor arătați, trebuie să facă dovada calității de moștenitori.

De observat că Normele de aplicare ale legii sunt parțial eronate fiindcă prevăd în art. 80 alin. (2) astfel: actele necesare în vederea acordării acestor sume sunt, după caz cerere (anexa nr. 9); certificatul de deces, în original și în copie; actul de identitate al solicitantului (original și în copie); acte de stare civilă ale solicitantului, din care să rezulte gradul de rudenie cu decedatul (original și copie); *certificatul de moștenitor* (original și copie); copia talonului de plată a pensiei persoanei decedate, după caz.

Altă ipoteză de existență a moștenirii anormale privește indemnizațiile de asigurări sociale. În acest sens, conform art. 39 alin. (2) O.U.G. nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, indemnizațiile cuvenite și neachitate asiguratului decedat se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor, părinților sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedește că l-a îngrijit până la data decesului.

Sunt indemnizații de asigurări sociale, de exemplu: indemnizația pentru creșterea copilului sau pentru îngrijirea copilului bolnav, indemnizația de maternitate, indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă.

Dispozițiile indicate sunt analizate ca moșteniri anormale deoarece legiuitorul a stabilit că sumele reprezentate de indemnizațiile de asigurări sociale cuvenite și neachitate asiguratului decedat vor beneficia altor persoane decât cele care ar fi stabilite prin aplicarea regulilor ordinare ale transmiterii moștenirii, și anume soțul supraviețuitor, copiii defunctului sau părinții acestuia, iar în lipsa acestora, persoanei care dovedește că l-a îngrijit până la data decesului. Aceste persoane nu trebuie să facă dovada calității lor de moștenitori, ci doar a legăturii de rudenie. În schimb, în lipsa celor arătați expres, persoana care dovedește că l-a îngrijit până la data decesului, trebuie să facă dovada că l-a îngrijit.

Trebuie observat că indemnizațiile de asigurări sociale (cum ar fi: indemnizația pentru creșterea copilului sau pentru îngrijirea copilului bolnav, indemnizația de maternitate, indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă) pot fi plătite și oricărei persoane care dovedește că l-a îngrijit pe de cuius până la data decesului, indiferent de calitatea sa de rudă.

Altă excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale (moștenire anomală) se referă la situația locurilor de veci, deoarece există unele reguli speciale și în acest sens.

Astfel, unele consilii locale și parohii reglementează prin norme proprii, derogatorii de la dispozițiile N.C.Civ., moștenirea locurilor de veci aflate în administrare sau proprietate. Validitatea acestor acte este disputată deoarece se pune problema dacă contravin sau nu dispozițiilor Codului civil.

Altă ipoteză de moștenire anomală privește drepturile succesoriale ale unor culte religioase recunoscute în țara noastră, fiind reglementate prin norme proprii derogatorii de la dispozițiile N.C.Civ., moștenirea unor bunuri aflate în administrarea sau în proprietatea membrilor acestor culte.

Astfel, Hotărârea de Guvern nr. 53 din 16 ianuarie 2008 privind recunoașterea Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române prevede că eparhiile au vocație asupra tuturor bunurilor succesoriale ale ierarhilor lor (art. 192).

Conform art. 193 din această hotărâre, bunurile călugărilor și călugărițelor aduse cu dânsii sau donate mănăstirii la intrarea în monahism, precum și cele dobândite în orice mod în timpul viețuirii în mănăstire rămân

în totalitate mănăstirii de care aparțin și nu pot face obiectul revendicărilor ulterioare.

Pentru ierarhii pensionați sau retrași, Sfântul Sinod va reglementa drepturile acestora în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericești (art. 194 din hotărâre).

Dispoziții similare există și în Hotărârea de Guvern nr. 1218/2008 privind recunoașterea Codului de Drept Canonic al Bisericii Romano-Catolice și a Codului Canoanelor Bisericilor Orientale. Conform art. 668 §1, înainte de prima profesiune, membrii trebuie să lase administrarea bunurilor lor celor pe care îi preferă și, în cazul când constituțiile nu prescriu altfel, să dispună liber de uzul și uzufructul acestor bunuri, iar cel puțin înainte de profesiunea perpetuă, să facă testamentul, care să fie valid și după dreptul civil. Conform art. 668 §3, tot ceea ce un călugăr câștigă prin munca personală sau în numele institutului, câștigă pentru institut.

Aceste dispoziții sunt derogatorii de la regimul transmiterii patrimoniului succesoral aplicabil conform Codului civil (sau chiar contrare Codului civil!) dacă nu cumva sunt plasate și dincolo de voința lui *de cuius* care și-a dat consimțământul pentru ceea ce se întâmplă în timpul vieții, prin participarea și acceptarea regulilor specifice, fără a se putea prezuma consimțământului lui *de cuius* pentru transmiterea unor bunuri din patrimoniul său *mortis causa* (sau fără a fi suficient din punct de vedere legal o prezumție în acest sens, care să fie dedusă din acceptarea aplicării acestor dispoziții) sau fără a fi suficientă o simplă dispoziție dintr-o normă de organizare internă pentru a reține un consimțământ valabil exprimat pentru ceea ce se întâmplă cu unele dintre bunurile sale sau întreg patrimoniul său după moarte; s-ar ajunge ca în loc să fie o exprimare a propriei voințe cu privire la patrimoniul său succesoral, ca element esențial pentru acest domeniu, să fie vorba de elemente exterioare acestei voințe, care pe baza unor ficțiuni sau a unor prezumții mai mult sau mai puțin reale, să permită aplicarea unor reguli de acest gen, derogatorii de la dreptul comun. Cel mult, se poate accepta aplicarea acestor reguli prin raportare la actele cu titlu gratuit *inter vivos* (donații), dar nu și la eventuale legate făcute într-o formă care nu este reglementată de Codul civil.

2.4.1. Pe lângă aceste cazuri de moștenire anomală, există unele situații controversate în privința considerării lor ca situații de excepție care presupun aplicarea unor reguli speciale, derogatorii de la dreptul comun, sau pentru care se aplică caracterul unitar al transmisiunii successorale, conform

căruia întreg patrimoniul defunctului este transmis după aceleași reguli indiferent de natura, proveniența, originea sau modalitățile de care sunt afectate drepturile și obligațiile care-l compun.

O primă situație privește dreptul de abitație al soțului supraviețuitor, art. 973 N.C.Civ. . Soțul supraviețuitor care nu este titular al niciunui drept real de a folosi o altă locuință corespunzătoare nevoilor sale beneficiază de un drept de abitație asupra casei în care a locuit până la data deschiderii moștenirii, dacă această casă face parte din bunurile moștenirii.

Este discutabil dacă această ipoteză poate fi analizată ca moștenire anomală și dacă putem pune semnul egalității față de cazul de moștenire anomală care privește dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor, reglementat de art. 974 N.C.Civ., conform căruia când nu vine în concurs cu descendenții defunctului, soțul supraviețuitor moștenește, pe lângă cota succesorală care i se recunoaște în concurs cu orice clasă de moștenitori legali, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților. Se observă o diferență între moștenirea anomală reglementată de art. 974 care privește mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților, ca bunuri care s-au format în patrimoniul lui *de cuius* și care fac parte din moștenire, pe de o parte, și pe de altă parte, dreptul de abitație al soțului supraviețuitor care nu s-a format în patrimoniul lui *de cuius*, ci în persoana soțului supraviețuitor cu privire la patrimoniul lui *de cuius*, precum și caracterul temporar al acestui drept.

O altă situație posibil controversată în sensul existenței unei moșteniri anormale privește beneficiul continuării contractului de închiriere, care presupune aplicarea unor reguli speciale cu privire la transmiterea patrimoniului succesoral.

Conform art. 1834 N.C.Civ. privind decesul chiriașului, contractul de închiriere a locuinței încetează în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriașului, iar descendenții și ascendenții chiriașului au dreptul, în termenul de 30 de zile, să opteze pentru continuarea contractului de închiriere până la expirarea duratei acestuia, dacă sunt menționați în contract și dacă au locuit împreună cu chiriașul. În caz de deces al unuia dintre soți, soțul supraviețuitor continuă exercitarea dreptului său locativ, dacă nu renunță în mod expres la acesta tot în termenul de 30 de zile indicat (art. 323 alin. 3).

Persoanele menționate au cerut continuarea contractului, desemnează de comun acord persoana sau persoanele care semnează

contractul de închiriere în locul chiriașului decedat. În cazul în care aceștia nu ajung la un acord în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriașului, desemnarea se face de către locator.

Subînchirierea consimțită de chiriaș încetează la expirarea termenului de 30 de zile, dacă locațiunea nu continuă în baza acestor prevederi. În acest ultim caz, persoana desemnată semnează contractul de subînchiriere în locul chiriașului decedat.

S-a susținut faptul că invocarea beneficiului contractului nu înseamnă altceva decât invocarea unui drept de transmitere *mortis causa* a contractului de locațiune, adică a folosinței locuinței și a obligației corelative de plată a chiriei, pe termenul și în condițiile stipulate inițial de către locator și defunctul locator, iar acest transfer reprezintă o succesiune anomală deoarece persoanele de mai sus, în considerarea naturii bunului, primesc drepturi succesoriale în condiții diferite de cele ale dreptului succesoral comun¹⁴.

O altă situație controversată privește regimul juridic al amintirilor de familie, care presupune aplicarea unor reguli speciale cu privire la transmiterea patrimoniului succesoral.

Ținând cont de natura specială a bunurilor care constituie amintiri de familie, conform art. 1142 N.C.Civ., moștenitorii pot ieși din indiviziune cu privire la bunurile care constituie amintiri de familie numai prin partaj voluntar. În cazul în care nu se realizează partajul voluntar, bunurile care constituie amintiri de familie rămân în indiviziune. Pe durata indiviziunii, prin acordul moștenitorilor sau, în lipsa acestuia, prin hotărârea instanței, amintirile de familie sunt depozitate în interesul familiei la unul ori mai mulți dintre moștenitori sau în locul convenit de ei. Moștenitorul desemnat ca depozitar poate revendica bunurile care constituie amintiri de familie de la cel care le deține pe nedrept, dar nu le poate înstrăina, împrumuta sau da în locațiune fără acordul unanim al coindivizivilor.

S-a susținut că amintirile de familie au un regim special determinat de faptul că reprezintă bunuri încărcate de o valoare morală (hârtii de familie, scrisori în cadrul familiei, portrete, arme, decorații, bijuterii etc.), sunt bunuri care au aparținut membrilor familiei și arată istoricul familiei, cu o încărcătură afectivă specială care impune un regim propriu pentru a nu se permite risipirea lor. Inițial s-a admis aplicarea unor reguli proprii în forma

---

¹⁴ D. Chirică, *op. cit.*, p. 33.

scoaterii la licitație și atribuirii unuia dintre moștenitori în caz de dezacord la partaj, iar ulterior prin aplicarea altor reguli decât cele de drept comun chiar în cazul devoluțiunii legale. Se consideră astfel, că în cazul acestor bunuri este vorba de o moștenire anomală¹⁵.

În cazul bunurilor care constituie amintiri de familie este discutabil dacă fac parte din patrimoniul succesoral al lui *de cuius* ca să putem analiza în continuare dacă există sau nu o moștenire anomală, care presupune aplicarea unor reguli speciale cu privire la transmiterea patrimoniului succesoral, sau dacă aceste bunuri nu sunt doar ale lui *de cuius*, ci ale familiei, de unde și regimul lor special.

O altă situație controversată privește clauza de preciput care presupune aplicarea unor reguli speciale cu privire la transmiterea patrimoniului succesoral.

Conform art. 333 N.C.Civ., prin convenție matrimonială se poate stipula ca soțul supraviețuitor să preia fără plată, înainte de partajul moștenirii, unul sau mai multe dintre bunurile comune, deținute în devălmășie sau în coproprietate. Clauza de preciput poate fi stipulată în beneficiul fiecăruia dintre soți sau numai în favoarea unuia dintre ei. Clauza de preciput nu este supusă raportului donațiilor, ci numai reducăunii, în condițiile art. 1096 alin. (1) și (2) N.C.Civ.

Reglementarea în discuție pare însă a se îndepărta de subiectul tratat de noi, întrucât caracterul unitar al transmisiunii succesoriale nu este, cel puțin *a priori*, afectat având în vedere că moștenirea anomală angrenează transmiterea patrimoniului după reguli speciale ce privesc bunurile proprii ale lui *de cuius*.

Altă situație controversată privește situația unei moșteniri cu element de extraneitate, care presupune aplicarea unor reguli speciale cu privire la transmiterea patrimoniului succesoral.

Anterior intrării în vigoare a Noului Cod civil, art. 66 din Legea nr. 105/1992 privind raporturile de drept internațional privat prevedea că în situațiile ce implică elemente de extraneitate (cetățean român decedat având bunuri în străinătate sau cetățean român străin decedat având bunuri în România) succesiunea privind bunurile mobile, indiferent de locul situării lor, va fi supusă legii naționale a celui care lasă moștenirea (*lex patriae*), iar moștenirea privind bunurile imobile va fi supusă legii locului unde sunt

---

¹⁵ *Ibidem*, pp. 34-35.

situate aceste bunuri (*lex rei sitae*), fiind aplicabile reguli speciale. Potrivit art. 68 din lege, caracterul unitar al transmisiunii moștenirii putea fi restabilit prin intermediul dispozițiilor testamentare, în cazul în care *de cuius* a supus devoluțiunea bunurilor sale unei singure legi, cu condiția ca această alegere să respecte dispozițiile imperative ale legii (art. 66).

În aceste ipoteze, așa cum s-a arătat în doctrină¹⁶, atunci când exista un element de extraneitate, în funcție de natura bunurilor care alcătuiesc masa succesorală, prin derogare de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale, devoluțiunea moștenirii va fi supusă unor norme deosebite, însă principiul unității va putea fi restabilit prin testament de către testator, fără ca prin alegerea sa să înlăture dispozițiile imperative ale legii.

Noul Cod civil (art. 230 din Legea 71/2011) a abrogat art. 1-33 și 36- 147 din Legea nr. 105/1992 privind raporturile de drept internațional privat. Astfel, conform art. 2633 N.C.Civ. moștenirea este supusă legii statului pe teritoriul căruia defunctul a avut, la data morții, reședința obișnuită.

Referitor la alegerea legii aplicabile, art. 2.634 N.C.Civ. prevede că o persoană poate să aleagă, ca lege aplicabilă moștenirii în ansamblul ei, legea statului a cărui cetățenie o are. Existența și validitatea consimțământului exprimat prin declarația de alegere a legii aplicabile sunt supuse legii alese pentru a cămui moștenirea. Declarația de alegere a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce privește forma, condițiile unei dispoziții pentru cauză de moarte. Tot astfel, modificarea sau revocarea de către testator a unei asemenea desemnări a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce privește forma, condițiile de modificare sau de revocare a unei dispoziții pentru cauză de moarte.

În privința legii aplicabile formei testamentului, conform art. 2.635 N.C.Civ., întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sunt considerate valabile dacă actul respectă condițiile de formă aplicabile, fie la data când a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricăreia dintre legile următoare: legea națională a testatorului; legea reședinței obișnuite a acestuia; legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat; legea situației imobilului ce formează obiectul testamentului; legea instanței sau a organului care îndeplinește procedura de transmitere a bunurilor moștenite.

---

¹⁶ Fr. Deak, *op. cit.*, pp. 22-23; D. Chirică, *op. cit.*, p. 32.

Ca domeniu de aplicare a legii moștenirii, art. 2.636 N.C.Civ. prevede că legea aplicabilă moștenirii stabilește îndeosebi: a) momentul și locul deschiderii moștenirii; b) persoanele cu vocație de a moșteni; c) calitățile cerute pentru a moșteni; d) exercitarea posesiei asupra bunurilor rămase de la defunct; e) condițiile și efectele opțiunii succesoriale; f) întinderea obligației moștenitorilor de a suporta pasivul; g) condițiile de fond ale testamentului, modificarea și revocarea unei dispoziții testamentare, precum și incapacitățile speciale de a dispune sau de a primi prin testament; h) partajul succesoral. În cazul în care, conform legii aplicabile moștenirii, succesiunea este vacantă, bunurile situate sau, după caz, aflate pe teritoriul României sunt preluate de statul roman în temeiul dispozițiilor legii române privitoare la atribuirea bunurilor unei succesiuni vacante.

2.4.2. Pe lângă cazurile de moștenire anomală analizate, există unele situații care prezintă particularități și în privința cărora s-ar putea pune în discuție dacă se aplică reguli speciale, dar cu privire la care răspunsul este în sens negativ deoarece nu sunt cazuri de moștenire anomală.

Un prim caz privește coexistența moștenirii legale cu cea testamentară, caz în care s-ar putea pune întrebarea dacă se aplică reguli speciale și derogă de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale.

Coexistența moștenirii legale cu cea testamentară este recunoscută conform art. 955 N.C.Civ., care prevede că o parte din patrimoniul defunctului se poate transmite prin moștenire testamentară, iar cealaltă parte prin moștenire legală. Totuși, coexistența moștenirii legale cu cea testamentară nu implică aplicarea unor reguli speciale pentru această situație, care să deroge de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale, ci pentru partea din patrimoniul succesoral care se transmite în baza moștenirii legale se vor aplica regulile specifice devoluțiunii legale, iar pentru partea din patrimoniul succesoral care se transmite în baza moștenirii testamentare se vor aplica regulile specifice devoluțiunii testamentare.

Astfel, așa cum s-a arătat în doctrină¹⁷, coexistența moștenirii legale cu cea testamentară nu constituie un caz care să presupună aplicarea unor reguli speciale prin care să deroge de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale și nu reprezintă un caz de moștenire anomală.

---

¹⁷ M. Eliescu, *Moștenirea și devoluțiunea ei în dreptul RSR*, Editura Academiei RSR, București, 1966, p. 53; Fr. Deak, *op. cit.*, p. 26; Fr. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, p. 52.

Un alt caz care prezintă particularități și în privința căruia s-ar putea pune în discuție dacă se aplică reguli speciale derogatorii de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale privește împărțirea de către defunct a moștenirii în mai multe mase deosebite, caz în care s-ar putea pune întrebarea este o ipoteză de moștenire anomală sau nu, răspunsul fiind negativ și aici.

Conform art. 1054 N.C.Civ. referitor la clasificarea legatelor, legatele sunt universale, cu titlu universal sau cu titlu particular. Pentru cazul în care *de cuius* împarte moștenirea în mai multe mase deosebite, ca posibilitate recunoscută de lege, (de exemplu, legatul tuturor bunurilor mobile și legatul tuturor bunurilor imobile) nu există reguli speciale, ci se aplică regulile de drept comun, fără a constitui o excepție de la caracterul unitar al transmisiunii moștenirii și fără a constitui un caz de moștenire anomală, deși în doctrină s-a susținut și punctul de vedere contrar¹⁸. Se recunoaște posibilitatea testatorului de a dispune de patrimoniul său așa cum dorește, pentru cauză de moarte, prin aplicarea regulilor devoluțiunii testamentare.

Mai mult, caracterul unitar al transmisiunii succesoriale nu poate să depindă de modul de determinare a obiectului legatului de către testator (de exemplu, moștenirea nu ar avea caracter unitar dacă s-a atribuit legatul bunurilor imobile unui legatar și legatul bunurilor imobile unui alt legatar, și va avea caracter unitar dacă testatorul a atribuit celor doi legatari câte jumătate din fiecare, după cum nu suntem în cazul unei derogări nici dacă defunctul a atribuit unor legatari anumite bunuri în funcție de proveniența lor, de exemplu bunurile moștenite sau primite ca donație de la părinți)¹⁹.

O altă situație care nu reprezintă o excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale și care nu reprezintă un caz de moștenire anomală se referă la asigurarea de persoane.

Conform reglementărilor anterioare, adică conform art. 32 din Legea nr. 136 din 29 decembrie 1995 privind asigurările și reasigurările în România (Monitorul Oficial nr. 303 din 30 decembrie 1995), abrogată de Ordonanța de urgență nr. 54/2016, în cazul asigurărilor facultative de persoane, suma asigurată se plătește asiguratului sau beneficiarului desemnat de acesta. În cazul decesului asiguratului, dacă nu s-a desemnat un

---

¹⁸ M. Eliescu, *Moștenirea ..., op. cit.*, p. 52.

¹⁹ Fr. Deak, *op. cit.*, pp. 26-27.

beneficiar, suma asigurată se plătește moștenitorilor asiguratului, în calitate de beneficiar. Referitor la modul de împărțire, conform art. 34, dacă asiguratul nu a dispus altfel, atunci când sunt mai mulți beneficiari desemnați, aceștia au drepturi egale asupra sumei asigurate.

În mod corect s-a arătat în doctrină²⁰ că deși în baza acestor prevederi, legea le atribuia și moștenitorilor calitatea de beneficiari, repartizarea indemnizației de asigurare între ei se făcea în mod egal numai între beneficiarii desemnați. Astfel, repartizarea indemnizației de asigurare între moștenitori se făcea conform regulilor devoluțiunii succesoriale legale sau testamentare, ceea ce însemna că nu derogă de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale.

Mai mult, indemnizația de asigurare, suma asigurată, nu provine din patrimoniul defunctului asigurat, ci se formează în afara patrimoniului acestuia. Moștenitorii asiguratului culeg suma asigurată nu în calitate de moștenitori, ci în calitate de terți beneficiari, dintr-o stipulație pentru altul, iar suma asigurată trece direct în patrimoniul terțului beneficiar din patrimoniul asiguratorului²¹.

Conform art. 2230 N.C.Civ. se prevede expres că în cazul asigurărilor de persoane, referitor la beneficiarul indemnizației, se stabilește că indemnizația de asigurare se plătește asiguratului sau beneficiarului desemnat de acesta. În cazul decesului asiguratului, dacă nu a fost desemnat un beneficiar, indemnizația de asigurare intră în masa succesorală, revenind moștenitorilor asiguratului.

Art. 2232 N.C.Civ. arată ce se întâmplă în caz de pluralitate de beneficiari, adică atunci când sunt mai mulți beneficiari desemnați, indemnizația de asigurare se împarte în mod egal între aceștia, dacă nu s-a stipulat altfel.

Un alt caz care nu reprezintă o excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale și care nu reprezintă ipoteză de moștenire anomală se referă la particularitățile care există în cazul drepturilor patrimoniale de autor.

Conform art. 25 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, Drepturile patrimoniale prevăzute la art. 13 și 21 durează

---

²⁰ Fr. Deak, *op. cit.*, p. 25.

²¹ M. Eliescu, *Transmisiunea și împărțirea moștenirii în dreptul RSR*, Editura Academiei RSR, București, 1966, p. 23

tot timpul vieții autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moștenire, potrivit legislației civile, pe o perioadă de 70 de ani, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoștință publică în mod legal.

În doctrină s-a considerat că devoluțiunea succesorală a dreptului de autor derogă de la dreptul comun prin faptul că prerogativele patrimoniale ce derivă din acest drept se transmit prin moștenire doar cu caracter temporar, iar aceste prerogative alcătuiesc o masă deosebită în patrimoniul succesoral și se transmit după norme speciale²². Pe linia altor opinii din doctrină²³ considerăm simpla limitare în timp a dreptului patrimonial de autor transmis de la autor către moștenitorii săi nu constituie o excepție de la caracterul unitar al transmisiunii succesorală, iar faptul că există particularități privind caracterul temporar al drepturilor patrimoniale transmise prin moștenire, indiferent dacă este legală sau testamentară și indiferent de persoana moștenitorilor, nefiind, în sine și singur, suficient pentru a justifica existența unui caz de moștenire anomală.

O altă situație care prezintă particularități, dar pentru care nu se aplică reguli speciale și nu reprezintă un caz de moștenire anomală se referă la ajutor de deces.

Conform art. 125 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, în cazul decesului asiguratului sau al pensionarului, beneficiază de ajutor de deces o singură persoană care face dovada că a suportat cheltuielile ocazionate de deces și care poate fi, după caz, soțul supraviețuitor, copilul, părintele, tutorele, curatorul sau, în lipsa acestora, oricare persoană care face această dovadă. Dovada menționată se poate face prin orice mijloc de probă admis de lege.

Conform art. 126 din Legea nr. 263/2010 asiguratul sau pensionarul beneficiază de ajutor de deces în cazul decesului unui membru de familie care nu era asigurat sau pensionar la data decesului. Se consideră membru de familie, în sensul prezentei legi: soțul; b) copiii proprii, copiii adoptați, copiii aflați în plasament familial sau cei încredințați spre creștere și educare familiei, în vârstă de până la 18 ani sau, dacă își continuă studiile, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani, precum și copiii incapabili de muncă, indiferent de vârstă, dacă și-au pierdut capacitatea de muncă înaintea vârstelor menționate; părinții și bunicii oricărui dintre soți.

---

²² M. Eliescu, *Moștenirea ...*, *op. cit.*, p. 52.

²³ Fr. Deak, *op. cit.*, p. 23; Fr. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, p. 46.

Ajutorul de deces cuvenit pentru un membru de familie reprezintă jumătate din cuantumul prevăzut la art. 125, indicat mai sus.

Conform Normei de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 din 20.03.2011, în sistemul public de pensii se acordă ajutor de deces, în cazul decesului asiguratului, pensionarului sau al unui membru de familie care nu era asigurat ori pensionar la data decesului (art. 107 din normă). Dovada că au fost suportate cheltuielile ocazionate de deces se face cu înscrisuri doveditoare în acest sens, inclusiv cu declarație pe propria răspundere a solicitantului ajutorului de deces (art. 109 din normă).

Referitor la aplicarea art. 126, dovada că membrul de familie nu era asigurat sau pensionar se face prin declarație pe propria răspundere a celui care solicită ajutorul de deces (art. 111 din normă). În situația în care membrul de familie decedat era un copil inapt pentru muncă, în vârstă de peste 18 ani, ajutorul de deces se acordă cu condiția prezentării unui act medical emis sau vizat de medicul expert al asigurărilor sociale, prin care se atestă cauza care l-a făcut inapt pentru muncă și data ivirii acesteia (art. 112 din normă).

Conform art. 113 din Norma de aplicare, ajutorul de deces se acordă, după caz, pe baza următoarelor documente: a) cerere pentru acordarea ajutorului de deces, potrivit modelului prevăzut în lege; b) certificat de deces (original și copie); c) act de identitate al solicitantului (original și copie); d) acte de stare civilă ale solicitantului, din care să rezulte gradul de rudenie cu decedatul, sau, după caz, actul care atestă calitatea de tutore, curator, mandatar (original și copie); e) dovada că solicitantul a suportat cheltuielile ocazionate de deces (original și copie); f) act medical emis sau vizat de medicul expert al asigurărilor sociale, prin care se atestă boala care l-a făcut inapt și data ivirii acesteia, în cazul copilului inapt în vârstă de peste 18 ani (original); g) adeverință care să certifice că, la data decesului, membrul de familie cu vârsta cuprinsă între 18 și 26 de ani urma o formă de învățământ organizată potrivit legii (original).

Aplicarea acestor reguli pentru acordarea ajutorului de deces este impusă de particularitățile situației însă nu reprezintă excepții de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale, ceea ce înseamnă că nu ne aflăm în prezența unui caz de moștenire anomală nici aici, mai ales pentru că aceste sume se formează în afara patrimoniului defunctului, și nu fac parte din patrimoniul acestuia.

Un alt caz care prezintă particularități dar pentru care nu se aplică reguli speciale care să deroge de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale se referă la acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor, care nu reprezintă un caz de moștenire anomală.

Conform art. 1 din Legea nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor, soțul supraviețuitor al unei persoane care, la data decesului, avea calitatea de pensionar, după caz, în sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat sau în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori beneficiază, la cerere, în condițiile prezentei legi, de un ajutor lunar.

Ajutorul lunar se acordă soțului supraviețuitor care, la data solicitării, îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) este pensionar din sistemul public de pensii și are cel puțin vârsta standard de pensionare, prevăzută în anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare; b) nu beneficiază de pensie din alte sisteme neintegrate sistemului public; c) nu s-a recăsătorit după decesul soțului; d) durata căsătoriei cu soțul care a decedat a fost de cel puțin 10 ani; e) nu se află în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare; f) are domiciliul pe teritoriul României.

Ajutorul lunar se acordă în situația în care cuantumurile drepturilor de pensie realizate la data solicitării de către beneficiari sunt mai mici de: a) 364 lei, în situația soțului supraviețuitor care beneficiază de pensie stabilită în baza prevederilor Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, sau stabilită în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, precum și în situația soțului supraviețuitor care beneficiază atât de pensie stabilită în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, cât și în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori; b) 140 lei, în situația soțului supraviețuitor care beneficiază numai de pensie stabilită în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori.

Conform Normei de punere în aplicare a Legii nr. 578/2004, din 23/01/2008, art. 5, beneficiază de ajutorul lunar și soțul supraviețuitor care are cel puțin 5 ani de căsătorie, în condițiile legii. La determinarea condiției prevăzute de lege privind durata căsătoriei se au în vedere numai ani întregi (art. 6 din normă).

Conform art. 7 din normă, în cazul în care durata căsătoriei cu soțul decedat a fost de cel puțin 10 ani, cuantumul ajutorului lunar este de: a) 113

lei lunar, pentru soțul supraviețuitor care se regăsește în situațiile prevăzute la art. 2 alin. (3) lit. a)- adică cuantumurile drepturilor de pensie mai mici de 364 lei...; b) 44 lei lunar, pentru soțul supraviețuitor care se regăsește în situația prevăzută la art. 2 alin. (3) lit. b)- adică cuantumurile drepturilor de pensie mai mici de 140 lei...

În situația în care durata căsătoriei cu soțul decedat a fost mai mică de 10 ani, dar de cel puțin 5 ani, cuantumul ajutorului lunar se diminuează proporțional cu numărul de ani întregi de căsătorie care lipsesc. Pentru soțul supraviețuitor care se regăsește în situațiile prevăzute la art. 2 alin. (3) lit. a)- adică cuantumurile drepturilor de pensie mai mici de 364 lei..., a cărui durată a căsătoriei este mai mică de 10 ani, cuantumul ajutorului lunar este de: a) 57 lei pentru o durată a căsătoriei de 5 ani; b) 68 lei pentru o durată a căsătoriei de 6 ani; c) 80 lei pentru o durată a căsătoriei de 7 ani; d) 91 lei pentru o durată a căsătoriei de 8 ani; e) 102 lei pentru o durată a căsătoriei de 9 ani.

Pentru soțul supraviețuitor care se regăsește în situațiile prevăzute la art. 2 alin. (3) lit. b)- adică cuantumurile drepturilor de pensie mai mici de 140 lei, a cărui durată a căsătoriei este mai mică de 10 ani, cuantumul ajutorului lunar este de: a) 22 lei pentru o durată a căsătoriei de 5 ani; b) 27 lei pentru o durată a căsătoriei de 6 ani; c) 31 lei pentru o durată a căsătoriei de 7 ani; d) 36 lei pentru o durată a căsătoriei de 8 ani; e) 40 lei pentru o durată a căsătoriei de 9 ani.

Conform alin. (2) al art. 29, Cap. VII din Legea nr. 388 din 31 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial nr. 902 din 31 decembrie 2007, cuantumul ajutorului lunar acordat soțului supraviețuitor în baza Legii nr. 578/2004 s-a majorat cu 25%.

Conform art. 14 din Legea nr. 118 din 30 iunie 2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, cu modificările și completările ulterioare, de la data intrării în vigoare a acestei legi se reduce cu 15% ajutorul lunar pentru soțul supraviețuitor, acordat în temeiul Legii nr. 578/2004.

Și aici, la fel ca în cazul altor ipoteze de mai sus, aplicarea acestor reguli pentru acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor este impusă de particularitățile situației însă nu reprezintă excepții de la caracterul unitar al transmisiunii succesoriale, ceea ce înseamnă că nu ne aflăm în prezența unui caz de moștenire anomală nici aici, mai ales pentru că aceste sume se formează în afara patrimoniului defunctului, și nu fac parte din patrimoniul acestuia.